

van der **LIPPE**

Tysk släkt, med härstamning från Lippstadt i Westfalen. Redan i slutet av 1200-talet torde släkten ha funnits i Visby, då Bruno van der Lippe förefaller ha varit Visbyköpman. Sannolikt var han anfader för grenarna i Reval och Dorpat, och möjligen även för Kalmarsläkten.

Medlemmar fanns kvar i Visby ännu 1531, men därefter är släkten utdöd på svärdssidan. Över en dotter till den siste kände medlemmen härstammade dock förmodligen Gabriel Snider (se *Snider*) i 1600-talets slut från ätten Lippe.

Tabell 1

GERHARD: Född omkring 1220. Inflyttad till Visby(?) ca 1250, borgare där ca 1250-1280. oo(?) N *Warendorp*.

BRUN: Född omkring 1255. (Visby)köpman 1307, då han jämte Herman *Kruse* var skyldig Rigarådmannen Johannes *Warendorp* 21 mark¹ och tillika rådmannen där, Gerlak Rese icke angivet². Vid samma tillfälle, 7/2, var han ensam skyldig Rigarådmannen Henrik van Mitowe 8 skeppspund vax³. Samma år var han med Conrad *Kruse* skyldig samme Gerlak Rese 38 mark och 1 viertung⁴. Barn(?):

Bert: Tabell 2.

Johannes: Född omkring 1290. Rådman i Reval 1343-1350⁵.

Tabell 2

GERT: Son till Brun(?), tabell 1. Född i Visby(?) omkring 1285. Borgare i Visby omkring 1310-1345. 1320 8/9 erhöll han burskap i Lübeck^{5a}. oo(?) N, dotter till Herman *Kruse*. Barn(?):

Johannes: Född omkring 1310. Rådman i Dorpat 1366⁶.

Gerhard: Tabell 3.

Herman: Tabell 9.

Hinse: Tabell 13.

Dotter: Född omkring 1310. oo N Mentze i Reval och mor till Henrik Mentze 1377 9/10^{6a}.

Tabell 3

GERHARD: Son till Gerhard(?), tabell 2. Född i Visby omkring 1315. (Visby)rådman 1358, då han borgade i Reval (PRS 4:VIII 509). 1363 5/4 verkställare i Johannes *Pauels* testamente i Lübeck (LBM II 979). Barn(?):

Gerdt: Tabell 4.

Johan: Född i Visby omkring 1350. Visbyköpman 1381 1/8 då han förde varor till/från Reval, värda 45 pund grote (RevPzf II 859). På samma trad 1382 6/4 med gods värt 140 pund (RevPzf II 1277). 1383 10/8 åter samma rutt, nu med en last värd 55 pund grote (RevPzf II 2163). 1383/1384 förde han 2 ½ läst sälspeck till Geervliet från Dordrecht (Niermeijer s 536 nr 180). Åter 1384, men nu i två vändor. Först för 140 pund grote (RevPzf II 2422), sedan med 52 pund (RevPzf II 2575). Rådman 1396 23/2, då Stockholmsborgaren Andreas Morokarl i sitt testamente anger sig vara skyldig honom 6 ½ viertung gutniska (SRAP II 2798). Borgmästare 1412 25/9 vid Visbyfranciskanernas korinvigning (B 99 p 54). Ogift.

Evert: Tabell 7.

Gertruð: Född omkring 1350. 1412 25/9 med brodern vid Visbyfranciskanernas korinvigning¹⁵. oo Daniel van der *Heide*¹⁶.

Tabell 4

GERDT: Son till Gerhard(?), tabell 3. Född i Visby omkring 1345. Visbyköpman 1381, då han förde gods mellan Lübeck och Visby, värt 120 mark¹⁷. Troligen har han avlidit samma eller påföljande år. Son(?):

JOHAN: Född i Visby omkring 1375. Visbyborgmästare före 1442 21/10, då sönerna omtalas i Danzig för arv (Handlingar 63). Med största sannolikhet innehade han samma ämbete 1438 8/9, då Lübeckborgaren Henrik Knevels änka fick rekommendationsbrev för att indriva de 30 mark lübskt som Lippe var skyldig henne (HUB VII 293 anm 3). oo(?) Elsebe *Schening*. Barn:

Gerdt: Tabell 5.

Pauef: Född omkring 1415. Borgare i Visby 1442 21/10, då han jämte brodern och Herman *Bretholt* hade arv i Danzig efter Gerdt *Schening*²⁰.

Tabell 5

GERDT: Son till Johan, tabell 3. Född i Visby omkring 1410. Borgare i Visby 1442 21/10, då han jämte brodern och Herman *Bretholt* hade arv i Danzig efter Gerdt *Schening* (Handlingar 62, StADzG D 11:32). Med stor sannolikhet rådman i Visby ca 1455-1465. oo Anneke *Bredenschede*. Son(?):

JOHAN: Född i Visby omkring 1440. Borgare där ca 1465 och säkert rådman ca 1490-1500. Barn(?):

Gerdt: Född omkring 1465.

Domíník: Tabell 6.

Tabell 6

DOMINIK: Son till Johan, tabell 5. Född i Visby omkring 1470. Visbyborgmästare 1528, då han jämte Claus *Owerskerer* fick ut den stora kalk som troddes vara en guldkalk och 100 mark reda penningar ur Drottens kyrka, samt till 1531 för egen del 1 mark, 20 mark klipping och 1 rhensk gulden, samt 34 lod silver som han löste sin "ranswn" med (AGM II s 393, 395). 1531 1/5 stadens ombud för förhandlingar med länsherren i S:t Hans' kyrka (Lreg). Han avled förmodligen i farsoten 1533. Barn(?):

Dotter: Född omkring 1495. oo(?) Hans *Snider*.

Tabell 7

EVERT: Son till Gerhard(?), tabell 3. Född i Visby omkring 1355. Visbyköpman 1379, då han handlade mellan Visby och Lübeck²³. Samma år handlande på en annan stad (Stockholm?)²⁴. 1383 förde han i två omgångar gods mellan Visby och Lübeck. Först värt 36 pund grote och sedan med Johan *Schonenberch* för 90 mark²⁵. 1384 förde han gods till/från Reval värt 19 pund²⁶. Död före 1398 12/4, då Henrik *Gildehus* och Johan *Schonenberch* på hansedagen i Lübeck, på Everts vägnar, gjorde anspråk på staden Thorn för 11 "tinesschen lakenen" som nämnda stad förliden tid hade stoppat²⁷. Barn(?):

Gerhard: Född omkring 1380.

Henrik: Tabell 8.

Tabell 8

HENRIK: Son till Evert(?), tabell 7. Född i Visby omkring 1385. Borgare i Visby 1421 18/4, då de preussiska städerna till sina sändebud hos danske kungen instruerade dem, att vid eventuella anspråk från Henrik van der Lippes sida på Thornskt gods hänvisa till att saken hänskjutits till Lübeck (HR VII 331). Samma år ca 1/5 hade en tillfällig förlikning ingåtts i Stralsund (SLM II 573). 29/5 meddelade de preussiska sändebuden Thorn, att man sammanstrålat med Henrik Lippe i Stralsund och att det där överenskommits, att det av kung Erik uppbringade Thornska godset skulle placeras i Stralsund till dess utslag i tvisten fallit (HR VIII 1090). ca 25/8 detta år var frågan uppe i de interna förhandlingarna i Danzig och Marienburg (HR VII 374 §7). 15/9 meddelade Danzig Thorn, att man inte kunde släppa tyget innan saken med Henrik van Lippe var löst (HR VII 379). På hansedagen i Stralsund bestämdes det 1421 21/9, att staden Thorn till Lippe skulle betala 120 goda, gamla nobler som lösning på tvisten (HR VII 383 §9). Tydligtvis har inte staden Thorn brytt sig om anspråken från Evert van Lippes dödsbo 1398, men i kung Erik av Pommerns politik att komma åt hansestäderna har han bistått Lippe och lagt beslag på Thornskt tyg. Därigenom har Thorn tvingats att betala skulden 23 år senare. 1427 skeppare då han på en hansedag tillerkändes 24 mark för "vlasz" (HR 2:I 543 §10). På hans skepp hade också Bartus haft sten för 26 ½ mark (HR 2:I 543 §20). Borgmästare då han avled 1444 14/6 (B 99 p 49). Barn(?):

Henrik: Född i Visby omkring 1410. Borgare där 1448 25/9 då Danzig bad Nyköping att tillhålla borgaren där, Mikael Röd, att till Lippe och Claus *Owabebungen* betala de 37 mark han var skyldig Evert Ferber i Danzig³⁷.

Tabell 9

HENRIK: Son till Gerhard(?), tabell 2. Född i Visby(?) omkring 1315. Rådman i Reval 1351-1373³⁸.

Barn(?):

Hinse: Tabell 10.

Elsebe/Elisabet: Född ca 1365. Död före 1429 11/7^{38a}. oo 1 Gotskalk *Witte*. oo 2 Johannes *Katte*. oo 3 Ludolf *Dunevare*^{38a}.

Tabell 10

HINSE: Son till Herman(?), tabell 9. Född i Reval omkring 1355. Borgare i Reval 1377³⁹. Han var avliden 1394 12/6⁴⁰. Barn:

Henrik: Född omkring 1380. I Reval med brodern 1394 12/6⁴⁰.

Herman: Tabell 11.

Tabell 11

HERMAN: Son till Hinse, tabell 10. I Reval med brodern 1394 12/6⁴⁰. Rådman i Reval 1414-1434⁴¹. Barn(?):

Hans: Född omkring 1425. Revalrådman 1470⁴².

Evert: Tabell 12.

Tabell 12

EVERT: Son till Herman(?), tabell 11. Född omkring 1430. Revalrådman 1472-1486⁴². Barn(?):

Victor: Född omkring 1460. Revalrådman 1518⁴³.

Tabell 13

HINSE: Son till Gerhard(?), tabell 2. Född i Visby(?) omkring 1325. Kalmarköpman 1368⁴⁴. Borgmästare där 1376⁴⁵. Möjligen identisk med den Hinric de Lippe som 1375 betalade pundtull i Malmö^{45a}. Son(?):

JOHAN: Född omkring 1350. Borgare i Kalmar 1389⁴⁶. oo(?) N, dotter till Andreas den *Keller*. Barn(?):

Henneke: Född omkring 1380. Borgare i Kalmar 1413-1416⁴⁷.

Andres: Född omkring 1380. Rådman i Kalmar 1418-1420⁴⁸.

NOTER

1) RS 203. 2) RS 204. 3) RS 205. 4) RS 283. 5) Bunge s 54. 5a) Civilitates 1320:174. 6) Bunge s 208. 6a) ZESR 646. 7) PRS 4:VIII 509. 8) LBM II 979. 9) RevPzf II 859. 10) RevPzf II 1277. 11) RevPzf II 2163. 12) RevPzf II 2422. 13) RevPzf II 2575. 14) SRAP II 2798. 15) B 99 p 54. 16) B 99 p 71a. 17) PzfB 1381. 18) Handlingar 63. 19) HUB VII 293 anm 3. 20) Handlingar 62, StADzg D 11:32. 21) AGM II s 393, 395. 22) Lreg, DRA Henrik Rosencrantzs arkiv. 23) AGM II s 501. 24) PzfB 1379. 25) PzfB 1383. 26) RevPzf II 2312. 27) HR IV 441 §17. 28) HR VII 331. 29) SLM II 573. 30) HR VIII 1090. 31) HR VII 374 §7. 32) HR VII 379. 33) HR VII 383 §9. 34) HR 2:I 543 §10. 35) HR 2:I 543 §20. 36) B 99 p 49. 37) Handlingar 112b. 38) Bunge s 55. 38a) PRS 4:V 1440, 1441, LECUB VIII 32, 33. 39) ZESR 650. 40) DESR 331. 41) Bunge s 56. 42) Bunge s 57. 43) Bunge s 59. 44) HPZ 88, 378. 45) Koppe 1943 s 200. 45a) HGBl 1997 s 85. 46) DRA pergbr. 47) KST s 32. 48) KST s 42, 46, B 15 fol 67.